

درگذشت فرخ غفاری

۱۳۸۵ - ۱۳۰۰

فرخ غفاری در تهران به دنیا آمد. در سال های نوجوانی برای تحصیل به اروپا رفت و در کشورهای بلژیک و فرانسه درس خواند. در ۱۳۲۰ در بجهت جنگ جهانی دوم به وطنش بازگشت.

او در این سال ها به فعالیت های هنر فیلم و سینما روی آورد، اما خود به ساختن فیلمی توفیق نیافت با این حال کوشش های او در این راه کاملاً بی ثمر نماند. پایه گذاری کانون فیلم ایران و فیلم خانه ملی ایران حاصل این فعالیت ها بود. غفاری دوباره به اروپا بازگشت و در فرانسه، در نشریات هنری به نوشتن نقد فیلم پرداخت. در همان حال به نوشتن فیلم نامه و ساختن فیلم نیز ادامه داد. بار دوم حوالی سال ۱۳۳۰ به ایران برگشت و کارهای هنری خود را دنبال کرد. در ۱۳۳۷ فیلم بلند «جنوب شهر» را تهیه کرد. این فیلم، در آن زمان اجازه

انتشار نیافت و سال ها بعد با نام «رقابت در شهر» به نمایش در آمد. در ۱۳۴۳ فیلم «شب قوزی» را با الهام از داستان های هزار و یک شب ساخت.

درونیامیه هر دو اثر غفاری، اعتراضی است علیه اوضاع ایران. با این حال او از مبتکران برگزاری جشن هنر شیراز و در همان حال معاون تلویزیون ملی ایران نیز بود.

اثر دیگر او فیلم «زنبورک» است که فیلم نامه او را نیز خود او نوشته بود که با کارگردانی و بازیگری پرویز صیاد به نمایش در آمد. غفاری اندکی پیش از انقلاب از ایران به فرانسه رفت و تا پایان عمرش در آن کشور ماند. کارشناسان هنر، غفاری را یکی از هنرمندان روشنفکر ایران می دانند.

غفاری از نگاه ایران شناسان فرانسوی

غفاری در میان ایران شناسان و کارشناسان هنر فیلم و سینما در فرانسه نیز از چهره های شناخته شده و مورد توجه بود. مهندس عبدالحمید اشراق در گزارشی که از مراسم یادبود او در پاریس تهیه کرده، می نویسد: «روز ۲۹ ژانویه جلسه ای با حضور عده ای از شخصیت های فرهنگی و با سخنرانی سه ایران شناس نامدار فرانسوی برای یادای از زنده یاد فرخ غفاری در انجمن توسعه و تجدید برگزار شد. ابتدا مهندس عبدالحمید اشراق او را فردی ایراندوست، ایران شناس و انسانی کم مانند و یکی از بنیان گذاران، این انجمن که قدمتی حدود بیست سال را دارد قلمداد کرد و گفت غفاری خارج از اندوخته ها و اطلاعات

عمیق هنری و علمی، وجودی یکتا از نظر اخلاقی بود.

مهندس اشراق گفت محل اقامت و اطاق کوچک و با صفای او در ناحیه ششم پاریس، محل برخورد قشرهای مختلف بود. فرخ، جوانانی را که از ایران می آمدند، افرادی که می خواستند در مورد ایران کتاب و مقاله، بنویسند، محققین فرانسوی را که نظراتی در مورد فرهنگ و تاریخ ایران داشتند، با آغوش گرم و با برخوردی بی تکبر پذیرا می گردید.

فرخ اطلاعات کاملی از سیاست داشت و تحلیل های پخته ای از وقایع روز می کرد ولی به هیچ عنوان در سیاست دخالت نکرد و زندگی خود را به گونه ای آرام و بی سر و صدا وقف اندوخته های هنری و علمی کرد.

سپس فرانسیس ریشارد Francis Richard ایران شناس که یکی از سمت های او مشاور هنری رئیس جمهوری فرانسه است غفاری را یکی از شخصیت هایی نامید که به فرانسوی ها کمک های فراوانی می کرد و به مشکلات تحقیقی آن ها اهمیت داده با اصلاحاتی دقیق و حساب شده با آن ها همکاری علمی می کرد.

او اضافه کرد: «زمانی که من در مورد رافائل دو ما R. Dumay تحقیق می کردم به منزل کوچکش رفتم و از نظرات او بهره گرفتم. آقای ریشارد جدیت او را برای تأسیس و تدوین یک آرشیو کامل فیلم برای ایران در آن زمان در فرانسه ستود. آقای ژان کالار Jean Calmerd رئیس افتخاری مرکز تحقیقات C.N.R.S. فرانسه گفت ۴۵ سال قبل در تهران با ایشان آشنا شدم، چون تحقیقاتی در مورد مراسم مذهبی در ایران می کردم، غفاری، در این راه، کمک های زیادی به من کرد».

آقای برنارد اورکاد Bernard Hurcade رئیس سابق مرکز تحقیقات فرانسه C.N.R.S. گفت: «موقعی که من دانشجوی بودم او را در تهران شناختم و پس از آشنایی با ایشان آن چه که دوستان درباره شخصیت او گفته بودند من عملاً ملاحظه کردم».

سپس یکی از هنرمندان ایرانی که چند دهه با غفاری در ارتباط بود نکات مهمی به شرح زیر بیان کرد:

«تئاتر روحوضی، سیاه بازی، تعزیه و بسیاری از هنرهای دیگر را غفاری به اجتماع آورد و اضافه کرد که نوارها و کاست هایی که از گفته ها و مصاحبه های او موجود است گنجینه ای باور نکردنی است. پس از نمایش فیلمی از گفته های غفاری که حدود دو ماه قبل از فوت توسط دکتر عطا امیدوار مقیم تهران در منزل ایشان در پاریس تهیه شده بود چند نفر از حضار خاطراتی جالب بیان داشتند و جلسه با شعری توسط یدالله رویائی خاتمه پذیرفت. به این امید که مسؤلان فرهنگی در ایران محل مناسبی را به نام این خادم فرهنگی ایراندوست نام گذاری کنند».